Бары дойдулар пролетарийдара, хаалбоҥ!

САНТА ОЛОХ

Хаһыат
1931 сыл алтыннан
15 күнүттэн тахсар

СССП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 40 (6332) | 1986 сыл. Муус устар 3 күнэ ЧЭППИЭР | Сыманата 3 харчы.

● Оройуон үлэһиттэрэ таб. М. С. Горбачев телевидениеҕэн этиитин сэҥээрэллэр, биһириллэр—1 стр.

● Эргиэҥнэ тоҕо хаалыылаахпытый? — 2-с стр.

● Одьулуун кырдьаҕастарыгар — үрдүк наҕараадалар.

● Доруобуйа нэдиэлэтин сонуннара—4-с стр.

„Кыһыл субуотаҕа“ кичэллээхтик бэлэмнэниэххэ

Коммунистическай субуотуньук үлэ оҥорумтуотун үрдэтиигэ, үлэ саҥа дьиссиплиналаах, социалистическай олох усулуобуйатын үөскэтиигэ рабочайдар сознательнай уоннна көҥүл өттүнэн кытаанах бачыыгынара буоларын туһунан В. И. Ленин «Улуу бачыым» диэн үлэтигэр тоҕоҕолоон баллаҥсыбыта. Коммунистическай субуотуньуктар үтүө үгэскэ кубулуйдулар. Үлэ бырааһынныыгар киллэриллибит үс суотутар дойдуга элбэх доруобуйа харыстабылын учреждениелара, оскуолалар, пионерскай лаагырдар тутулуннулар.

Москва—сортировочная депо. А. И. Ефремов аатынан «Красный пролетарий» станоктары оҥорор завод, «Мосстрой» 4 №-дээх трест, 1 №-дээх автокомбинат, столица о. д. а. предприятиелара быйыл муус устар 19 күнүгэр В. И. Ленин тороҕутэ 116 сыла туолуутугар аналлаах коммунистическай субуотуньуугу ыытарга этии киллэрдилэр. Бу субуотуньук ССКП XXVII съеһин уураахтарын олохтоох киллэриҥэ норуот бастакы бүттүүн тахсыыта буоларынан уратылаах. Кини энтузиазм, айар эрчим, деловой сыныан баллыгынан ыытыллыаҕа.

Коммунистическай субуотуньуктары оннук атаарыы үчүгэй опыта мунньулунна. Ол салгыы байытыллыахтаах. 1985 сыл муус устар 24 күнүгэр В. И. Ленин тороҕутэ 115 сыла туолуутугар аналлаах субуотуньуккa оройуон үрдүнэн 8800 үөһэ ыытыбыта, пятилетка фондугар 23,4 тыһ. солк. бэриллибитэ. Оттон ССКП XXVII съеһин чаҥыгэр ыытыллыбыт быйылгы субуотуньуккa, күн-дьыл ньолуобуйата ыарахаттааҕын, үлэлиигэ табыгаһа суоҕун үрдүнэн, үүгүс коллективтар охсуулаахтык үлэлэбиттэрэ. 8800-тэн тахса киһи ыытыбыта, 23,1 тыһ. солк. үл киллэриллибитэ. Субуотуньукка «Мугудай», Эрилик Эристин аатынан совхозтар, «Сельхозхимия» холбоһук, олоҥу-дьаһах хаччыйыы производственнай управлениета ордук үрдүк кэдьүүстээхтик үлэлээбиттэрэ.

Москвичтар быйылгы патриотическай хамсаһыннарын оройуонна райпотребобщество уоннa «Чурапчы» совхоз Киллэҥнэтүөҕи отделениетын үлэһиттэрэ аан бастакынан ааҕоотүлэр. Кинилэр субуотуньукка эрдэттэн бэлэмнэҥэн кэмчиламмит умаҥынан, электроэнергиянан үлэлиигэ быһаарыныылар. Итиҥ курдук, «Мугудай» совхоз, кинасеть дирекциятын, 13 №-дээх СПТУ, эт-үүт комбинатын коллективтара субуотуньукка үлэ фронун чуолкай даатылар. Кэнэ промышленнай, хаччыйар тэриллэлэр «Кыһыл субуотаҕа» бэлэмнэҥэн умаҥыгы, матырыйаалы кэмчилиэх эрэллэр. Оттук маһы саһаанныырга бэлэмнэҥэн совотуоннаалаһын саҕаланна.

Коммунистическай субуотуньукка бары үлэһиттэр, пенсионердар, дьиэ хаһаайкалара, үөрэнээччилэр бахтаахтык ыыттыылара үлэ бырааһынныыгын уратытынан буолар. Маҥан сибээстээн субуотуньукка аналлаах митиннэри ыытыахха, биирдилээн дьоннор тугу үлэлиилэрин чопчу былаанныахха.

Субуотуньук күн үлэ мунутуур үрдүк оҥорумтуотун ситиһии, хас биирдии мунуутаҥ кэдьүүстээхтик туһаныы ирдэнэр. Тэрээһин сагархайыттан, автотранспорт хойутааһынытын, о. д. а. тардылык таһаарыллыа суохтаах. Хас биирдии киһи тугу үлэлиэхтээҕин эрдэттэн билиитэ, оно туох наада буоларын кинээлээхтик бэлэмнэһиҥэ элбэҕи быһаарыаҕа. Дэг-оһол тахсыбатын туһугар сэрэтэр-ейдэтэр үлэни ыытыахха.

Толоруллубут үлэни, мунутуур үрдүк кэрдэрүүлэри бүтүннүүтүн учуоттаһыкка, пятилетка фондутар элбэх үбү киллэрэргэ хас биирдии салайаччы уоннa үлэһит кыһаныахтаах. Маны тэҥэ оройуоннааҕы тэрийэр комиссияҕа отчуоттары туһэрии болдьоҕоро кытаанахтык тутуһуллуохтаахтар.

Муус устар 19 күнүгэр—бука бары тэрээһиниэхтик, түмсүүлээхтик коммунистическай субуотуньукка!

Ленинскэй вахта

Эбэһээтэлистибэлэргэ — бигэ рабочай мэктиэни!

Өрөмүөннүүр-техническэй предприятие тимирин ууһа коммунистическай үлэ ударнига Т. Т. Дьячковскай — бэртээхэй сварщик уоннa рационализатор. Быйыл Терентий Терентьевич совхозтарга олус наадалаах дулҕа быһар агрегаттары өйүттэн булан оҥорбута. Оҕу совхоз специалистара үрдүктүк сыаналаабыттара. Бу күннэргэ придел водилатын, емкостары, о. д. а. оҥорор. Сыл бастакы кварталынааҕы былаанын 133,7 бырыһыан толордо.

Снимокка: Т. Т. Дьячковскай.

П. Оконешников фотота.

Туттуну ыытардыы быһаарынан

СЫЛАҤ. Коммунистическай субуотуньукка бэлэмнэниэн сибээстээн, совхоз кинн отделениетын механизатордара ыллэрээ күнтэн 35 километрдээх Таҥда деливаттан 18 тракторынан туттуу маһын таһыыга күргүөмнээх тахсыыны тэрийдилэр.

Механизатордар бу тахсыыларыгар аналлаах митингэ отделение управляющайа Е. Е. Борисова субуотуньук соруктарын кытта билиһиннэрбитин, охсуулаахтык үлэлиигэ ыҥырбытын кэннитэн сарсыарда 6 чаас аҥыыта тракторлар ыраах айан суолугар турунуулар.

Отделение пятилетка бастакы сылыгар 150 миэстэлээх телятниканы, кормоцеху, котельнайы, музейы, түөрт квартиралаах олорор дьиэни тутуохтаах. Итиннэҕэ анаан кэрдиллибит 1100 кубометр тутуу маһа субуотуньук күннэригэр пилорамаҕа киллэриллиэхтээх.

Күргүөмнээх тахсыы үс күн барыаҕа. Профком итиҥ кэмнэ механизатордар социалистическай куоталаһыыларын усулуобуйатын биэргэттэ. Кыаһылаахтарга бириэмийэлэр олохтоннулар.

Б. БАИШЕВ,
биһиги общ. корр.

Хаалыылааҕа суох

Хатылытаҕы эргиэн предприятиета (директор З. И. Романов) пятилетка бастакы кварталыгар 125,3 тыһ. солк. промышленнай табаардары уоннa аҥылык бородуукталарын атылаан, туруоруммут соругун 85,3 тыһ. солк. аһарда. Ордук кэрэхсибиллээх предприятие алта маҕаһыыннара былаанчаҕын барыы толорбуттара буолар.

Социалистическай куоталаһыы иннинэ күөнүгэр М. С. Массаева сэбиэдиссэйдээх Хатылытаҕы промышленнай табаардары атылыыр маҕаһыын коллектива тарыста. Кинилэр аспыт үс ыйга 92,1 тыһ. солкуобайдааҕы эргиэн былааннарын лаппа куоталастылар.

Эргиэн үлэһиттэрэ бэйэлэриттэн баар атыыга барбатах табаардары атын маҕаһыыннары кытта атастаһыыларга былааны толоруурга элбэҕи кэмелэстэ.

М. ТРОФИМОВА.

Эдэрдэр ситиһиилэрэ

Олоҥу-дьаһаҕы хаччыйыы производственнай управлениетыгар М. К. Матвеев салайаччылаах телеаппаратуралары өрөмүөнньэччилэр пятилетка бастакы кварталын ситиһиилээхтик түмүктээтилэр. Бириигэдэ 8400 солк. өгөнү оҥордо. Итиннэ былаан 40 бырыһыанынан аһарылынна.

Уустук техниканы өрөмүөнньэччилэр социалистическай куоталаһыы иннинэ күөнүгэр тахсыылара түбэспиччэ буолбатах. Съеһин норсо тэнийбит куоталаһыыга кирсэн үрдүк тэтими ылыы, онно намтаппанка салгыы ыытыы, бэйэ идэтин баһылаһын элбэҕи быһаардылар. Эдэр специалистар миэстэтигэр тиийэн өгөнү оҥоруулара кэҥэтэ.

С. НИКОЛАЕВ.

Инники столярдар

Промкомбинат коллектива пятилетка бастакы кварталыгар 131 тыһ. солк. бородууксуйаны батаран былаанын ситиһиилээхтик толордо. Кулун тутардааны кирбии 1000 солк. аһарылынна.

Социалистическай куоталаһыы иннинэ күөнүгэр Д. Ф. Чепалов маастардаах столярнай сыах таҥыста. Столярдар кухня ыскаатарын оҥоруурга хото үлэлээтилэр. Мебели оҥоруу кулун тутар ыйдааҕы былаана 4000 солк., оттон кварталлааҕы сорудах 7000 солк. аһарылынна. Сыах тутуу деталларын оҥоруу былааннарын эмиэ аһарда.

Н. МАТВЕЕВ.

Эйэ—барыбыт хаан-уруу дьыалабыт!

Улэбитинэн өйүүбүт

Соторутаабыта АХШ өссө бинр ядернай дэлби тэптэриниҥ оҥорон, эйэ иһин охсуһааччылар үтүөннүннэх кэбүүлээһиннэрин сиргэ-буорга тэпсэргэ холонно. Билигин эйэни чөлүгэр хаалларар туһунан эрэ буолбакка, киһи аймах тыыннаах буоларын туһунан боппуруос турарын АХШ администрацията билбэт буолбатах. Кини тылга эрэ ядернай сэриилэсэбин суох оҥорор иһин турунарын, дьыалаҕа буоллаҕына сэриитимсийэр уодаһыннаах саҥаатыттан аккаастамматын өссө төгүл кэрдэрдэ.

Маннык балаһыанньаҕа биһиги хаан-уруу партиябыт уоннa правительствобыт советскай норуот аатыттан Америка норуотун уоннa кини правительствотын, барыы дойдулар норуоттарын уоннa правительстволарын ядернай дэлби тэптэриниларын бобуу государстволар иккиардыларыгар сыныаннаһы кэпсиллибэт нуорматтыаннаах буоларын туһугар активнайдык комолоһоргo ыҥырбыттарын ама ким өйдөөбөт буолуой? Оттон биһиги бу кэбүүлээһиннэ ситиһиилээх үлэбитинэн өйүөхтээхпит. Болтоҥо механизатордара техника кэдьүүһүн үрдэтэр туһугар күүспүтүнньыахпытын бырытын уурабыт. Ол түмүгэр сыл саҕаланыаҕыттан отделение үрдүнэн 8850 эталоннай гектардаах тиэйэр-таһар үлэлэри толорумнут кварталлааҕы былааны ырааҕынан аһардыбыт.

Е. СЛЕПОВ,
механизатор.

Сиэргэ баппат быһыы

Невадаҕа атомнай бомбаны боруобалааһыны бүттүүн аан дойду прогрессивнай киһи аймаҕа улахан абарыынан көрүстэ. Биллэрин нурдун, итиҥ биһиги правительствобыт ааҕардастыы биллэрбит ядернай сэриилэсэбин боруобалааһыны ыыппат туһунан мораторийын болдьоҕо бүтээри турдаҕына оҥоһуллуна. Итиҥ АХШ салайар эргимтиэлэрэ эйэ диэки буолааччылар сиэрдээх этиилэрин аахсыбаттарын, норуоттар эйэҕэ дьулуурдарын демонстративнай утары барыыларынан буолар.

Аан дойдуга ядернай сэриилэсэбэ суоһар элбэхтик мунньуллубут кэмигэр ону тохтотор, эйэлээх суолга турунар оннугар уотунан оонньоохун олус кутталлаах.

ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев советскай телевидениеҕэн этиитэ итиннэҕэ туһаайылынна. Маннык быһыыны тохтоторго АХШ Президенин кытта адъас сотору кэмиҥэн көрсүһүргэ табаарыс М. С. Горбачев этии киллэрбитэ саамай сөптөөх. Ол эрээри АХШ салалтата онуоха сөптөөх эппиэти биэрбэтэҕин, адъас сотору өссө биир ядернай боруобалааһыны ыытарга быһаарыныытын сиэрэ суох быһыылаах аарабын, бырачыастыыбын.

Н. А. ПЕТРОВ,
үлэ ветерана, Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриилэрин кыттыылаах.

БЕЛОКТААХ АҺЫЛЫК КӨДЬҮҮҺЭ

Ученайдар, холобур, люцерни отуттан балтараа центнер белок баар диэн суоттуулар. Молдавия Единецкэй оройуонуттан гектар ахсыттан хомуйбут люцерниэрэ 55 центнертэн итэҕэйэ суох аҥылык единицатын биэрэр. Биирдии мичхан сыллааҕы ыам 3600-тэн тахса нг тэҥнэйэр. Бу хайысхаттан Белоруссия, Литва, Омскай уоннa сорох атын уобаластар хонуулларын үлэһиттэрэ аймыныылаахтык дьарыктаналлар. Ол эрээри, ССРС Госпланын даннайынан, белок тиийбэтэ мөлүйүөнүнэн тоннa бурдуту аһары ороскуоттаһыҥнга тиэрдэр. Оттон сорох министерстволар, ведомстволар, советскай уоннa хаһаайыстыбаннай органнар белок проблематын быһаарыыга сөптөөх үлэни тэрийбэтилэр.

ССКП КК Политбюрота соторутааҕыта хонтуруоллаһын бэрээдэгинэн суоһу белоктаах аҥылыктарын бэлэмнэһиҥнэ уруку уураахтар туолуулларын хаамыытын көрдө. Союзтай республикалар Компартияларын КК, партия крайкомнара, обкомнары сүөһү аҥылыгын элбэтиннэ уоннa хаачыстыбатын туһугар үлэлэрин тэрдуттан туһсарылларыгар этилиннэ.

Проблеманы быһаарыы суоллара биллэлэр. Бастатан элбэх белоктаах культуралар мөһөллөрүн кэҥэтиэхтэ, үүнүүлэрин үрдэтиэхтэ. Люцерны, клевери, рапсы мөһөллө кэҥэтэр хаһаайыстыбалар сөпкө дьаһаналлар. Аҥылык уоннa балык промышленностарын бырааб бородууксуйаларын, общественнай аҥылык предприятиелэрин тобохтоохуннарын туһаныыны эмиэ умнуохха.

(ССТА).

«Бу пятилеткаҕа туттуу предметтэрин оҥоруулуу, розничнай табаар эргиирин улаатыннарыы үрдүк тэтимнэрин хаччыйар, эргиэнэ уонна общественнай аҕыллыгы тэрийиини лаппа түпсэрэр сорук турар».
(ССКП XXVII съеһигэр КК Политическай дакылаатыттан).

ЭРГИЭНГЭ ТЭРЭЭҺИНИ ТҮПСАРЫАХХА

Кырдьыга даҕаны, нэһилиэнньэ атыылаһар дьоҕура үүнүүтэ, көрдөбүлэ үрдэйиҥэ эргиэн үлэһиттэрин ыччатыгар саҥаттан саҥа дьоһуннаах соруктары туруортуур. Уон иккис пятилеткаҕа республика нэһилиэнньэтин дьыҥнээх дохуота 16—18 бырыһыан улаатара, 1990 сылга ыйдааҕы орто хамнас 425 солк. тиҥилэрэ былааннанар.

Ол эрээри эргиэн систематын үлэһиттэрэ саҥа усулуобуйаҕа үлэлиргэ сөптөох баллаах суохтара, урукку таас хатылана туралара райпо бырабылыанньатын 1985 сылга ыытыы үлэтин туһунан бырабылыанньа председателэ Н. И. Монастырев отчуоттуур дакылаатыгар уонна пайщиктаах боломуочуйдар сүбэ мунньахтарын кыттыылаахтарын этиннилэригэр көҕүнэ.

Аспыт биэс сылга ороҥуоҥка розничнай табаар эргиирэ 1 мол. 526 тыһ. солкуобайынан (12,9 бырыһыан), общественнай аҕыллыгы тэрийин 77 тыһ. солк. (10,9), кинигэ атыыта 26 тыһ. солк. (60,4), килиэби астаһыы 120 тоннаван (9,6) улаатыылар буолан баран, үлэ саамай сүрүн көрдөрүүтүгэр—табаар эргииригэр пятилеткааҕы да, 1985 сыллааҥы да сорудахтар ыраахтан туолбатылар. Ол курдук, ааспыт сылга (арыгы атыытын туоратан туран) 609 тыһ. солк. суумалаах табаар ситэ атыыламмата. Эргиэн 10 предприятиетыттан Бахсы эрэ, 58 маҕаһыыныттан 26-та эрэ сыллааҥы былааннарын толортоотулар.

Общественнай аҕыллыгы тэрийиигэ Дириҥ остолбуойун (Н. Г. Саванна), килиэби астаһыыга Дириҥнээҕи пекарня (А. Д. Мыныччанова), промтоварнайдартан Мындаҕаайы маҕаһынын (В. Д. Николаева), продуктовайдартан Одьулуунньаҕы маҕаһынын (Е. Р. Софронов), кооперативнай баайы-дуолу харыстааһыҥа эргиэн Аммитаатааҕы предприятиетын (Н. А. Кожуров), соҕотуопка үлэтигэр эргиэн Дириҥнээҕи предприятиетын (Н. Г. Пестерев) коллективтара социалистическай куоталаһыыны көҥүлэччилэриннэн буолбуттарын бэлэхтиир наада.

Табаар эргииригэр хаалыы бириччиннэлэрэ эльбэхтэр. Олортон саамай ылаабыныйдара эргиэн тэрийин практическай боппуруостарын (тиэйэ сылдьан атыылаһын, табаары атастаһыы, эргиэн культуратын үрдэтии, капитальнай тутуу, үөҥ учаастактары хаччыйыы, эргиэн саҥа, прогрессивнай ньымаларын олохтоохун, о. д. а.) быһаарыыга быстаарылыар бааллара, аппарат уонна эргиэн бары үлэһиттэриттэн итэҕэс тэри туоратыыга ыытыы, эпиэстинэс сыныахтык туруоруллаллара буолаллар.

Кырдьык. Мындаҕаайы бириистэвигэр 7000 тонна оннугар, уу түһэн хаалыытынан сибээстээн, баара-суоҕа 760 тонна таһаҕас сүөкэммитэ. Лена өрүһүнэн таһаҕас кэлиитэ эмиэ харгыстаммытынан, оройуон 886 тыһ. солкуобайдаах табаары ситэ ылбатаҕа. Бу тутаах бириччиннэ буолбатарын эргиэн Бахсытааҕы предприятиетын, үгүс маҕаһыыннар, остолбуойдар, пекарнялар үчүгэй үлэлэрэ, үрдүк көрдөрүүлэрэ кэрэхсэлиллэр.

Иккиһиэн, үгүс маҕаһыыннарга, бэл эбэҥэтэлииэй ассортименнаан көрүллэр табаардарга, быстарылар тахсыталыыллар. Кытаанах, Сылаг, Мырыла маҕаһыыннарыгар печеньелар, туалетнай мыылалар, макарон, мас арыыта, балык консервалара, о. д. а. суох буолуталыы сылдьыбыттара. Уоспаймыын, 1985 сылга балык консерватын, таҥаһы, ооньуурдары, түннүк таахын, ыйыт-хомуоһу атыылаһын урункутунааҕар аччатылыыны. Ити ханна да суох табаардар буолбатахтар. Бу эмиэ товароведтар үлэлэрин итэҕэлэ.

Үсүһүнэн, тиэйэ сылдьан атыылаһын, табаардары атастаһыы, атыылаһыы эргиэн быыстапкатын, дьаарбаҥкалары тэрийии саҥа усулуобуйа көрдөбүллэригэр ырааҕынан эпиэстэтээбэт. Оттон эргиэн тэриллэлэригэр нормативы таһынан 196 тыһ. солкуобайдаах таҥнар таҥас, 196 тыһ. солк. атах таҥаһа, 29,5 тыһ. солк. чаһылар, 121,2 тыһ. солк. спорттовар, 54 тыһ. солк. шерстяной таҥас, о. д. а.—барыта 1 мол. 813 тыһ. солк. суумалаах табаар мунньулунна эбээт.

Төрдүһүнэн, нэһилиэнньэ ордорунар бородуукталарын соҕотуопкалаһын уонна эт-үүт комбината оҥорор бородуукталарын нэһилиэнньэҕэ атыылаһын олус кыра; ааспыт сылга баара-суоҕа 581 тыһ. солк. тэҥ. Ол иһигэр Хатылы, Болтого, Сылаг, Кытаанах, Хадаар Хайахсыт, Чакыр, Мырыла курдук сирдэргэ нэһилиэнньэҕэ атыы тэриллибэтин нэриэтэ. Бу боппуруоһу райпо бырабылыанньата сельсоветтар исполкомнарын, отделениелар советтарын кытта уталыппакка быһаарар эбээһинэстээх.

Бэсиһиэн, табаар эргиирин кэҥэтиигэ бэйэ оҥорон таһаарар бородуукталарын кэмэйин улаатыннарыы, ассортименын дэлэтин, хаачыстыбатын туһунан эрэйиллэр. Промкомбинат, «Сельхозтехника» холбоһук, лесхоз, лесопункт, о. д. а. тэриллэр кэккэ сылларга биэрэр бородуукталарын кэмэйин улаатыннарбаттылар.

Хаһыс да үлэ, биллэн турар, кадртан—киниэн суумэрдээһиттэн, аттаран туруоруттан, бэлэмнээһиттэн, ыытыттан —тутулуктаах. Эргиэнгэ бүгүн 644 киһи, ол иһигэр 131 продавец, 22 повар, 28 пекарь үлэлиллэр. Райпоҕа ордук повар, пекарь, кондитер, кулинар идэлээхтэр тиийбэттэр. Маныаха тыа сирдэригэр олохтоох ыччатары үөрэттэрии тэриллибэт. Билигин 14 киһи үрдүк, 24 киһи аналлаах орто үөрэхтэргэ (үгүстэрэ кэтэхтэн) үөрэнэллэр.

Кадрдары сүүнэрдээһиигэ, ыытыҥа, киниилэргэ көрдөбүлү туруоруурга, кииллэр үлэлэрин контуруоллааһыҥа тахсар итэҕэстэр кэстүүлэриннэн кооперативнай баайы-дуолу итэҕэстээһин, уоруу буоллаллар. 1985 сылга барыта 35,7 тыһ. солк. суумалаах итэҕэстээһин 119 түбэлтэтэ, 800 солк. суумалаах 8 тегүлээх уоруу таһаарылыннылар.

—Эргиэн былааннарын тохтубут. Онтон улахан буруйу оҥоруохха сатаммат. Үгүспүт куһаҕаннык үлэлиир буоламмыт былаан туолбата, —диэн ССРС эргиэнин туйгуна, Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһита, эргиэн Бахсытааҕы предприятиетын директора А. А. Петров этиитэ. Оттон эрэ ыытыттан үгүстэр түмүк оҥостуохтара диэн эрэнньэхэ сөп.

Сүбэ мунньахха райсовет исполкомун председателин солбуйаачы В. М. Неустроев уонна «Холбос» хонтуруоллуур-ревизиялыыр комиссиятын председателэ Н. Н. Мамин кыттыыны ыллылар итиэннэ ССКП XXVII съеһин кордобуллэригэр сөп түбэһиннэрэн нэһилиэнньэни эргиэннэн хаччыйыыны түпсарыыга эргиэн үлэһиттэрин соруктарын туһунан тыл эттилэр.

Түмүккэ эргиэн тэрээһинин түпсарыыга, культуратын үрдэтиигэ туһуламмыт ууруох ыллыыны.

Н. МАКАРОВ.

ССКП XXVII съеһин түмүктэриинэн дакылааттар, лекциялар, бэсиэдэлэр биримиэринэй ТЕМАТИКАЛАРА

ССКП XXVII съеһэ—дойду уопсайынан билиҥи аан дойду олоҕор тосту уларытыы кэмигэр стратегическай быһаарыылары ылыныы съеһэ.

ССКП КК партия XXVII съеһигэр Политическай дакылаатын новаторскай характера. ССКП XXVII съеһин уураахтарын теоретическай суолтата.

Дойду социальнай-экономическай сайдыытын тургэтэтии. Сиргэ эйэни бөҕөргөтүү—ССКП XXVII съеһин генеральнай линията.

ССКП Программатын саҥа редакцията —социализмы быыбаастыыр уонна бары өттүнэн сайыннарыы, дойду социальнай-экономическай сайдыытын тургэтэтиигэ олоҥуран коммунизмҥа салгыы баран иһин программата.

1986—1990 сылларга уонна 2000 сылга диэри кэмҥэ ССРС экономическай уонна социальнай сайдыытын Сүрүн туһаайыылара.

Производствоны интенсификациялаһыҥа, хаачыстыбаны уонна кэдьүүһүн үрдэтиигэ тосту уларытыы—ССКП стратегическай ыйыыта.

Научнай - техническэй прогресс тордуттан тургэтэтии, норуот хаһаайыстыбатын реконструкциялаһын —производство кэдьүүһүн үрдэтии сүрүн теһиитэ.

Үлэ оҥорумтуотун аан дойдуваҕы үрдүкү таҥымын ситиһии суолларын туһунан.

Структуриай уонна инвестиционнай политиканы түпсэрэн иһин сүрүн туһаайыылара.

Ас-уол проблематын быһаарыы—бастакы уочараттаах сорук.

ССКП XXVII съеһэ биилиҥи усулуобуйаҕа сөп үөһэннэрэн продналог туһунан леннинскэй идеяны ыымыыллаахтык туһанар туһунан.

Уон иккис пятилеткаҕа соруктарга уонна уратылаҕа.

Общество бары чилиэннэрин толору уйгулаах олохторун, көҥүл, дэгиттэр сайдыыларын ситиһии ССКП программнай сыала.

Социальнай - классовай уонна национальнай сыыһыаннаһыылары сайыннарыы.

Социализм —норуот тыыннаах айар-тутар үлэтэ. Киһиттэн тутулуктаах фактор быһаарар суолталаах оруола.

ССКП— социалистическай бэйэни бэйэ салайыныы сайдыытын баһылыыр-көҥүлүүр күүһэ, сүрүн мэхтиэтэ, общественнай-политическай бэйэтин бэйэтэ салайыныр тэриллэ үрдүкү формата.

ССКП XXVII съеһэ народнай депутаттар Советтарын оруолун салгыы үрдэтэр, киниилэр активностарын, бас-кос билиилэрин уонна эпиэстинэстэрин күүһүрдэр туһунан.

Советскай иһин социальнай политическай уонна тус бэйэтин бырааптара уонна көҥүлүлэрэ.

ССКП XXVII съеһэ биилиҥи, тосту уларытыы сүһүөх кэмигэр аан дойдутааҕы сайдыы сүрүн хаһаайыстыбаларын уонна уратыларын туһунан.

Аан дойдутааҕы социализм биилиҥи кэм модун моральнай уонна материальнай күүһэ, иһин аймахха бүтүннүүтүгэр иннинэ туһуламмыт холобур.

Уопсай бүтэһик сыаллар—эйэ уонна социализм —аан дойду коммунистическай хамсаһын, иһин бары өрүттэрин хабан туран, бэйэ сомоҕо буолуутун ылаабынай, быһаарыылаах фактора.

Национальнай уонна социальнай босхолоҥуу күүстэрин кытта биир саҥаланыы—ССКП халбаҥнаабат курса.

ССКП XXVII съеһэ капитализм уопсай кризиһэ салгыы диириҥэн, бары утарсыылара хаһаанкыытааҕар да ууспутуран иһиилэрин туһунан.

ССКП КК Генеральнай секретаря М. С. Горбачев 1986 сыл тохсунньу 15 күнүнээҕи Сайабылыанньатыгар туруоруллубут XX үйэ түмүктүннэр диэри кэмҥэ маассабайдык кыдыйар сэрии сэбин суох оҥоруу—Аан дойду саҥа сэриитин туоратыы историческай программата.

Билиҥи кэм глобальнай проблемаларын быһаарыыга планета бүтүн күүтүн государстволарын уонна норуоттарын конструктивнай, айымньылаах биирдэ үлэлээһиннэрэ.

ССКП XXVII съеһэ саҥа историческай усулуобуйаҕа партия салайар оруолун, стилын уонна үлэтин ньымаларын туһунан.

ССКП Устава—бары коммунистарга булгуччулаах партийнай олох сокуона.

Идеологическай үлэ кэдьүүһүн, үрдэтиигэ саҥа общественнай усулуобуйалар уонна кыахтар.

Политическай, экономическай уонна социальнай практиканы кытта идеологическай үлэ сибээһин бөҕөргөтүүхэ.

Биирдиилээн дьону кытта үлэ—иитии дьоһуннаах формата.

ССКП XXVII съеһэ партия культурнай политикатын туһунан.

Социализм реальнай ситиһиилэрин, социалистическай олох сиэрин пропагандалаһыҥа, идеологическай диверсиялары саралыы тардыыга—кимэһиннэрии буолууну.

Партия бүттүүнүн уонна дойду олоҕор ССКП XXVII съеһин тыынын биитэргэтиэхэ уонна сайыннарыахха.

Мария Александровна Дубовская Омскай уобалас Русско-Полянскай оройуонун Розовскай совхоһун киин уһаайбатыгар —Болотое сэлиэниньэҕэ торообутэ. Орто оскуоланы маанна бүтэрбитэ. Үс оҕо үһүөн маанна торообуттэрэ. Хаһыс баҕарар уустук дьыалаларга ылсар уоскуланы билбэт дуоһатын, дьоҥҥо үтүөнү эрэ баҕарыытын иһин биир сэлиэниньэлээхтэрэ киниин таптыыллар, сельсовет депутатынан талбыттара. Аспыт сыллаахха коммунист Мария Дубовская сельсовет исполкомун председателинэн талыллыбыта.

Уонна тута толкуйдаабыттарын олохтообутунан барбыттара. Нэһилиэнньэттэн үүтү, эти тутар чуолкайдык үлэлиир пууну тэрийбиттэрэ. Сельсовет олорор дьиэлэри түөтиигэ ордук активнайдык кыттан барбыта, үксүүлэр тута аҕыйаабыттара. Сельскэй Совет үлэ дьиссиплинэтин бөҕөргөтүүгэ, арыгылаһыыны туоратыыга, арыгыны атыылаһыны бэрэсидиэнтээһиннэгэ эрчимнээхтик ылсыбыта.

Снимокка: М. Дубовская «Розовскай» совхоз парткомун секретаря А. Ларионов (хаҥас) уонна участковай инспектор А. Вахненко дьаһаллары сүбэлэһэллэр.

ССТА фотохрониката.

Чурапчы оройуонун байыаннай комиссарын БИРИКЭЭҺЭ

1986 сыл кулун тутар 26 күнэ. **№ 62.** **Чурапчы сэлиэниньэтэ.**

«Бары бүттүүн иннинэй эбээһинэс туһунан» ССРС Сокуонутар олоҕуран, 1986 сыл муус устар 7 күнүттэн 11 күнүгэр диэри 1958—1968 сылларга төрөөбүт гражданнары дьыҥнээх байыаннай сулууспаҕа ыҥырыы биллэриллэр.

1. Призывной учаастакка 1986 сыл муус устар 7 күнүтэр 18 саастарын туолбут гражданнар, итии тэҥэ ыҥырыллыыларын уһатыллыбыт болдьохторо ааспыт аҕа саастаах гражданнар ыҥырыллаллар.

2. Ыҥырыыга Чурапчы сэлиэниньэтигэр Культура оройуоннааҕы дьиэтигэр персональнай бэбиэскэҕэ ыйыллыбыт күнүгэ уонна часка кэлиллэр. Хаһыс эмэ бириччиннэзин бэбиэскани туппатах ыҥырыллааччылар 1986 сыл муус устар 8 күнүгэр оройуоннааҕы байыаннай комиссариакка кэлэр эбээһинэстээхтэр.

Призывной учаастакка бойдан кытта илдьэ кэлиллэр:

а. призывной свидетельствоны;

б. паспорт эбэтэр төрөөбүн туһунан свидетельствоны;

в. үөрэх туһунан аттестат (диплом, свидетельство) кубулуйатын эбэтэр дьиэгээх ыспыраапканы;

г. үлэлиир эбэтэр үөрэнэр сиртэн (үлэлээччилэр дуоһунастарын, идеяларын уонна хайа наатан үлэлиллэрин, оттон үөрэнээччилэр уонна студеннар хаһыс курска эбэтэр хаһыын ылааска үөрэнэллэрин ыйан туран) ыспыраапканы;

д. үлэлиир эбэтэр үөрэнэр сиртэн характеристиканы, оттон ССКП чилиэнэ уонна чилиэнэ кандидаттара итиэннэ ЫБСЛКС чилиэнэ оҥу тэҥэ партийнай уонна комсомольскай билиэттэрин итиэннэ характеристикаларын;

е. оборонай значоктары, спортивнай разрядтар нормаларын туттарыы, ДОСААФ үөрэҕин тэриллэлэриттэн уонна профтех-үөрэхтээһин систематын уонна заведениелэриттэн ылбыт ида тураалыларын, автомобиль водителин дастабырыанналарын уонна ыспытабырыанналарын.

Предприятиелар, учреждениелар, тэриллэр, совхозтар уонна үөрэх заведениелэрин салайаччылара ыҥырылыыттары наада буолар кэм устатыгар үлэттан, үөрэхтэн босхолуур, көмөндиэрэ ороскуоттан төттөрү ыҥырар уонна киниилэр призывной учаастакка кэмигэр кэлэллэрин хаачыйар эбээһинэстээхтэр.

Чурапчы оройуонун байыаннай комиссара майор БЕЛОУСОВ.

Сахалыы сигнал

САҺАҒА, БАСТЫҢҢА КӨҺҮҮН СЫҺЫАН

Ханна баҕарар саҥаны, бастыҥы олохтооһун эдбэх түбүгү, эҥкилэ суох тэрээһини уонна түс бэйиҥэ ирдэбиллээх буолуулуну эрэйэр.

Быйыл Субуруускай аатынан совхоска тиҥэһэлэргэ контрольнай двору тэрийээри, урут сүөһү иитиитигэр үлэлээбит опыттаах, аналлаах орто үөрэхтээх эдэр специалистары атын салааттан тиҥэһэ көрүүтүгэр үлэҕэ таһаарбыттара. Бу түөрт ыыска быйыл төрүөхтээх 80 тугут бургуҥастары туттарбыттара, старшынан Попова Анна Пантелеймоновнаны анаабыттара.

Бычаттар үлэлэрин көхтөөхтүк саҕалаабыттара. Бастаҥы күннэртэн сүөһү турар миэстэтин ыраастык тутарга дьулуспуттара, тиҥэһэлэрин сирниннэрин эрдэтэн массаастаабыттара. Онон төрүөххэ бэлэмнээн куһаҕана суох эбэ. Кыргыттар совхоз администрациятын кытта биригэдэнэн бэдэрээт дуогабарын түһэрсибиттэрэ эппэтиэхэ икки өттүттэн үрдэтэри эрэйэрэ.

Тиҥэһэ—сайдар, ыныах буолар каскилээх сүөһү. Билигин племенной селекционнай үлэ сүрүн ирдэбилинэн ынаҕы тиҥэһэтигэр үүтүрдүү, кини төбө үүтү биэрэр кыаҕын эрдэтэн чуолкайдык быһаарыы буолар. Атыннык эттэххэ, кыра үүттээх ынах буолар чинчилээх бургуҥастары сүөһү оҥостуллуо, халтайга иитиллиэ суохтаах. Ол иһин тиҥэһэлэри торотон баран 100 хонук устата төбө ыалларыынан өлгөмүнүк аһаппан үүтү биэрэр кыаҕын быһаарыы улахан суолталаах. Ол эрээри Хатылы отделениетын специалистара, салайааччылара (управляющай Аммосов Г. Н.) контрольнай двору тэрийиҥэ суолта биэрбэтилэр. Фермаҥы аһылыгынан хаачыйыы быстар мөлтөҕүттэн тиҥэһэлэр үүтү биэрэр дьоҕурдара быһаарыллыбат күүтэллаах. Манна 20 тиҥэһэ төрөөбүтэ. Бу сүөһүлэр суукканаа ортотунан баарасуоҕа 5-тин кг үүтү биэрэллэр. Мунутаан 10-нуу кг үүтү биэрэр аҕыйах тиҥэһэ аһылык мөлтөҕүттэн үүттэрэ күн аайы түһэ турар. 80 тиҥэһэҕэ анаан эбии аһылык биир буочукаа эрэ оҥоһуллар. Ол да төрөөбүттэргэ эрэ бэриллэр. Атыттар сыччах бэрт ныра отуннан, комбинормунан эрэ туралларын. Сүөһүлэр аччык буолан уулуу да ыаһан испэттэр: суукканаа биир биидэрэни кыайбат уулуу ыһаллар.

Отделение салаатата эбии аһылыгы онорор иһиттэри булан биэрбэккэ, үлэ улаханнык харгыстанна. Атын сирдэргэ, хомсомуур, Хадаар, Чаныр отделениелэриттэр 5—7 центнер аһылык кирпэр иһиттэри бэрт кэбэҕэстик оҥортороллор. Оттон Хатылыга ити тоҕо ыаллыбатый?

Совхоз Болгоноотооҕу отделениетыгар тыһаҕастары саҥа технологиянан сиэмэлээһини куһаҕана суохтук тэрийэн эроллор. Оттон Хатылыга баччаанга диэри 40-са тыһаҕас таһырдьа таһаарыллыбакка хам бааллан туралларын.

Отделение салаатата, специалистар саҥаны, бастыҥы олохтооһуҥна көһүүнүк сыһыаннаспыттара кэстон турар. Манна үүтү маһын уонна искусственнай сиэмэлээһин ыйдаабы да, кварталлааҕы да былааннара ырааҕыран толоруллубатылар. Ынаҕы буоһатыыга улахан бытаарыы тахсан, сыл төрдүс кварталыгар төрүөҕү биэрэр ынах суох буолла. Ити, биллэн турар, үүтү ыаһын сыллааҕы былаанын толоруурга куһаҕанын сабыдыаллыыра саарбаҕа суох.

Туһаннаах салайааччылар, специалистар контрольнай дворгa аһылык рационун тупсарар суһал дьаһаллары ылаллара эрэйиллэр.

С. БАРАШКОВА,
ОАПХ племенной үлэҕэ отделын зоотехника.

УРДУК НАҒАРААДА

Одьулуун иэнилиэгин ыырдьаҕастара республикаҕа таһаарбыт «Сүрэхпит баҕатынан, күүспүт ыыйарынан!» диэн девизтээх ыытыылара иккинник өйөммүтэ.

Ыытыылаахтартан 55 ыырыыланнара бастайаннай үлэлиллэр, 14 кэбэ дьиэрэ олорон эрэ совхоз үлэтигэр туттуллар тэриллэри оҥороллор. Тэриллэргэ 30-са кэбэ бастайаннай үлэлиллэр. Кырдьаҕастар бүтэй тутуутугар, хотон өрөмүөнүгэр көдьүүстээх көмөну оҥороллор, звено тэрийэн оттуллар. Кирпичтээ уктүүр, ыырай көрөр оҕолорго, үлэ-сыныалаах лаҕырыгар наставниктыыллар.

Ыытыры таһаарбыттартан 8 кырдьаҕас ордук активнай, таһаарылаах үлэлэрин иһин Саха сиринээҕи государственнай агропром комитетын, Саха АССР социальнай хаачыйыыта министерствотын уонна үлэҕэ государственнай комитет Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаланнылар. Кинилэр ортолоругар пенсионердар советтарын председателэ Н. М. Сысолятин, «Эрчим» ыччат-комсомольснай ферма наставника И. М. Старостин, ыырэйи толоһуутаччылар наставниктара В. А. Григорьева, үлэ ветерана П. М. Сибиряков уо. д. а. баалдар.

Бу үрдук наҕараада кинилэргэ соторутааҕыта буолан ааспыт иэнилиэк пенсионердарын отчуотуур-быыбардыыр мунньахтарыгар үөрүүлээх быыбыыга-майгыга тутталрылынна. Одьулуун кырдьаҕастара—үрдук күүрэннээх үлэҕэ неҥүлэччилэр, ыччаты үлэҕэ уһуйар үтүө үгэстэрин ессо салгыыр биэ быһаарыылаахтар.

А. ЗАХАРОВ.

„Кырасыабай буоларга үөрэх“

Арыылаах аҕыс кылаастаах оскуолатыгар «Кырасыабай буоларга үөрэх» темаҕа семинар-практикум ыытылынна. Онно Чуранчы аҕыс кылаастаах оскуолатын учууталлара кыттыыны ылылар.

Үөрэнээччилэргэ общественнай миэстэҕэ, дьаҥаҥ-уонна таҥнан-сиэмэни сыдьааны, бэйэни туттуу-хаптыы, тулыыр дьоҥҥо эйэҕэс, ытыктабыллаах сыһыан туһунан басыадэни оскуола завуча А. С. Кардашевская оҥордо. Французскай тыл учуутала М. А. Егорова дороообоскуу историятыттан кэпсээнинни оҕолор улаханнык кэрэхсэн иһитиннилэр. Бу дьаһалга оҕолор бэйэлэрэ эмиэ интересуйа кыттыыны ылылар. Ол курдук, «Интиллигент суох Любочка» сценканы, общественнай миэстэларгэ дьоннор икки ардыларынааҕы сыһыанна таһаарыллар түбэлтэлэр тустарынан пантомималары көрдөрдүлэр, ырыа, хоһоон да умнуллубата. Оҕолор бэйэлэрин олохторуттан ыйса сибэкэстээх түбэлтэлэртэн таҥыллан оҥоһуллубут КВН эмиэ интэрэс суолтата улахана баліэтэннэ.

Семинар-практикум музыкальнай чаайыгар оҕолор саҥа үөрүүнү үөрэтиллэр, бэйэ бэйэлэригэр хайдах сыһыаннаһыахтарын туһунан кэпсэтиллэр.

Бэйэтин уонна дьоҥу ытыктыыр иһин общественнай миэстэҕэ малдьы ыраастык, тупсаҕайдык таҥна-симнэ сылдьыахтаах. Бу туһунан кэпсэтии оҕо ардыгыттан биирдэ уонна ыллыыра улахан наадалаах. Семинар-практикумҥа итиннивэ туһаайыллан мода көрдөрүүтэ буоллаг. Үчүгэй диэн оҕолор маны бэйэлэрэ бэлэмнээбиттэр. Спортивнай костюм, кинэннэ былаачыйа, дьиэҕэ таҥнар таҥас, о. д. а. биирдэн биир солбуһан истилэр.

Оскуола реформата туруорбут үөрэнээччилэри эстетическай иитиини күүһүрдэр туһунан сорудах ситиһиилэхтик толоруута культура уруоктара биир сүрүн төһүүнэн буолуохтаахтар. Кинилэри утумнаахтык интэриэһинэйдик ыытыахха, түмүктээх буолуулардыгар болҕомтону уруохха.

А. ПЕТРОВА.

Хорсун буойуну кэриэстээһин

Биир дойдулаахпыт Советскай Армия офицера Е. Д. Догордуров Иҥэ дойду көмүскэлигэр кыргыһыы толоонугар геройдуу охтубута. Эдэр колуөнэ кини аатын умнубат. Хатылы пионерскай дружината, Субуруускай аатынан совхоз олохтоох отделениета хорсун буойун Е. Д. Догордуров аатын сүгэлэр. Оскуолаҕа 1966 сыллаахха Догордуров паартата олохтоммута, онно бастыҥтан бастыҥ үөрэнээччилэр олороллор. Егор Дмитриевич аатынан бириэмиэ лауреатын аҥа эмиэ атыттарга холобур буолар комсомолецтарга уонна пионердарга иҥэриллэр. Комсомол албан аатын музейыгар Е. Д. Догордуров туһунан кэпсиир миллаах мунньах баар.

Соторутааҕыта Хатылы орто оскуолатын гэ-рийиитиэн Е. Д. Догордуровка аналлаах ахтыы-бичэр ыытылынна. Оҕолор күнү ыалдьыттарынан Егор Дмитриевич доҕотторо Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааҕа Е. И. Литвинцев, советскай-партийнай үлэһит И. С. Чичигинаров, Е. Д. Догордуров аатын үйэтитиҥэ элбэхтик улаатыт сэрии, педагогическай үлэ ветерана И. М. Павлов, Комсомол албан аатын музейын тэрийээччи Н. С. Соловьев буоллулар. Бичэргэ Е. Д. Догордуров паартатыгар бастакыын олорор чиэстэмэнит билигин бу оскуола учуутала В. А. Федоров, Е. Д. Догордуров аатынан бириэмиэ лауреаттара Варя Дорогунова уонна Дора Сутакова кыттыыны ылылар.

Доҕотторо ахтыыларын быыһыгар Егор Дмитриевич иэйэтигэр, доҕотторугар суруйбут истиг тыллаах суруктара, кини суруйбут хоһоонноро аҕыллыылар.

Е. Д. Догордуров аатынан пионерскай дружина пионердара уонна оскуола октябренэктэра дружинаа знамятын аннынан орогайдоохтук хаамсан киирэн бэйэлэрин улаларын туһунан рапордаастылар, биир дойдулаахтара хорсун буойун Е. Д. Догордуров аатын үйэтитиҥэ салгыы үлэлиргэ биэ быһаарыылаахтарын биллэрдилэр.

Ахтыы-бичэр уус-уран самодеятельность концердынан түмүктэнэ.

Е. Д. Догордуров аатынан пионерскай дружина совета.

„Марыкчанец“ кинотеатр

«Маарыкчаан» кинотеатрга «Марыкчанец» диэн аатталлаах оҕо пионерскай кинотеатра хаһыс да сылын үлэлиир.

Театрга Чуранчы орто оскуолатын алын кылаастарын үөрэнээччилэрэ сөбүлээн, таптаан дьарыктаналлар. Кинилэр оҕо сеанстарын, «Остуоруйа», «Сокуон уонна эн» диэн киноклубтары үлэлэтэн, араас көрүнэх үгүс дьаһаллары ыыталлар.

СНИМОКТАРГА: үөһэ—бэйис кылаас үөрэнээччилэрэ Сеня Евграфов уонна Гоша Посельский кинэни көрдөрөргө үөрэнэллэр. Аллараа—пионерскай кинотеатр чилиэнэрэ «Маарыкчаан» кинотеатр директора П. М. Евграфованы кытта.

Специалист трибуната

КУЙУКТАНЫ СААСКЫ ЭМТЭЭҺИН

Куйукта ынах сүөһүнү иитиигэ кырата суох хоромньулаах. Куйукталаах ынахтар саамай үүттүгэннээх бэс уонна от ыйдарыгар «сүүрэрдээннэр» үүттэрэ 25 бырыһыанна тиийэ таҥнары түһэр. Оттон соҕотуонкаҕа туттарыллар сүөһү тириитэ улаханнык эмсэҕэлиирин, хаачыстыбата намтыырын биһиги бары да билэбит. Аҕаар буоллахха, бу барыта таһаайыстыбаларга балачча элбэх хоромньуну аҕаалар.

Кэнниккэ сылларга, республика ветеринарнай үлэһиттэрэ бу ыарыыны утары араас дьаһаллары кодьүүстээхтик толоруннор, сүөһү куйуктаан сутуллуута биллэрдик аччаата. Маны ордук Бүлүү бөлөх оройуоннарыгар ыыйа-хото туттулар. Сунтаар, Ленинскэй, Үөһээ Бүлүү, Бүлүү оройуоннарыгар кэлэр иккі-үс сылларга куйуктаны нмири эҥэр кыахтаннылар. Оттон биһиги оройуоммутугар сүөһү бу ыарыынан сутуллуута билигин да маассабай, ааспыт пятилетка сылларыгар баара-суоҕа 2,8 бырыһыанынан намтаата. Ити оттуран республикаҕа саамай мөлтөх туруктаах оройуонунан аныллабыт. Онон совхозтар ветеринарнай сулуусталарын иннилэргэр бу ааспат-арахпат ыарыыны утары охсуһууга дьоһуннаах соруктар туралларын.

Эмтээһин ыйыллыбыт болдьохторго ситэ-хото ыытыллыбата, ветүлэһиттэр ити дьаһалларынан сүөһүнү барытын кыайан хаппаттара куйуктаны утары охсуһуу мөлтөҕүн сурүн бириччиннэтиннэн буолар. Сорох сирдэргэ күнүгү эмтээһин аатыгар эрэ ыытыллара кистэлэ буолбатах. Бу кэмнэ ордук кэтэх таһаайыстыбалар сүөһүлэрин кыайан хаппаппыт. Оттон саасканы оттугэр бастаны маассабай эмтээһин балачча тэрээһиннээхтик ыытыллар курдук эрээри, иккіһин төхтүрүйэн эмтээһиннэгэ бу ыарыыга сутуллубут сүөһүлэргэ болҕомто уурулларбакка хаалар. Онон саҕалаабыт үлэбитин кыайан түмүктээбэппит.

Быйыл куйуктаны эмтээһин графиктара кытаанахтык тутуллуохтаахтар, манна быланнаммыт дьаһаллар кэмигэр эрэ буолбакка, хаачыстыбалаахтык толоруллуохтаахтар. Туох ханнык иннинэ, общественнай уонна кэтэх таһаайыстыбаларга баар сүөһүлэр куйуктаннан сутуллуулара хайдарын быһаарыллыахтаах. Бу үлэни муус устар 10 күнүн аспакка түмүктүөххэ. Ити кэнниттэн тута, муус устар 25 күнүгэр диэри, сүөһүнү барытын маассабайдык эмтээһин ыытыллыахтаах. Бастаҥы эмтээһин кэнниттэн сүөһүлэр хос бэрэбиэркэлэнэллэрэ ыытаанахтык ирдэнноохтаах. Оттон ыам ыйын 10 күнүттэн бэс ыйын 1 күнүгэр диэри ыарыылаахтары иккіһин эмтээһин тэрээһиннээхтик ыытыллыахтаах. Былаанналлыт дьаһаллары барытын бу болдьохторго хаачыстыбалаахтык толордохпутуна, эмтээһин кодьүүһүн биллэрдик үрдэтиэхпит. Оттон күүгүгү дьаһаллар анал былаан быыһыытынан балаҕан ыйытан саҕаланан ыытыллыахтаахтар.

Куйуктаны утары дьаһалларга, аналлаах инструкция быыһыытынан, хлорофоһу, гиподермин-хлорофоһу уонна дюксафоһу туттуллуохтаах. Бу олус күүстээх дьайыылаах препараттары хараайыы уонна туттуу сэрэхтээх буолуулуу эрэйэр. Ветеринарнай үлэһиттэр аналлаах таҥаһа, респиратора суох эмтээһини ыыталлара ыытаанахтык бобуллар.

Сүөһүлэри эҥкэ өлөрүү эмтэммиттэрин кэнэ 3 нэдиэлэ аастарына көҥүллэнэр. Оттон ыаммыт үүтү общественнай аһылыкка уонна бириҥнилэрэ нэрэтиниэ 2 хонук ааспытын эрэ кэнниттэн бэриллэр.

Оройуон ветеринарнай үлэһиттэрэ куйуктаны эмтээһиҥэ былаанналлыт дьаһаллары толоруулуу бу күннэртэн тэрээһиннээхтик саҕалыахтаахтар. Дьаһаллар туолуулара хаһаайыстыбаннай салайааччыларынан утумнаахтык хонтуруоллаларын ситиһэн тэрээхпит.

ТЫТЫГЫНАЕВ,
ветстанция ветبراһа.

Сааскы чэбдик салгыҥа

Аасыт баскыһыныҥаа Доруобуйа күнэ тэрээһиниэхтик ыытыллыбыта. Чурапчы сэлиэҥнэтии олохтоохторун улаханнык астыннарда.

Сарсыарда эрдэттэн Чурапчы күөлүгэр элбэх киһи төбуоруста. Үлэ коллективтарыттан бөлөхтөөн хайыһар суолугар 100-тэн тахса киһи таҕыста. Сорохтор этахтарынан сүүрдүлэр. Элбэх үчүгэй хайыһардыттардаах Чурапчы орто оскуолатын хамаандата кыайыылаах буолуутун тэҥнэстэ. «Якутэнергокоммунстрой» рабочайа Александр Алексеев, учуутал В. С. Дьяконов, оскуола директора А. М. Дорофеев финишка бастакынан кэлиннэр «ыалдьаччылар» үөрүүлэр. Элбэх киһи болдьоҥнотун үс ыаллыы оройуон — Алексеевскай. Амма уонна Чурапчы учууталларын хамаандаалара хайыһарыттан сүүрүүгэ күрэхтэһиннилэрэ тарта. Оройуоммут чулуу хайыһардыттара учууталлар Мария Литвинцева, Галина Дьячковская, Анна Петрова үчүгэй ситиһиилэннилэр. (Бу күрэхтэһии туһунан хаһыат ыныгыскы нүөмэригэр сиһилии эҥыахха).

Хайыһарыттан сүүрүүнү сэргэ оройуон киниги 4 хамаандата футболга күрэхтэстилэр. Интернат-оскуола уонна Чурапчы аҕыс кылаастаах оскуолатын эр дьоннорун холбоһуктаах хамаандаалара тэҥнэҕэн булбата. Оройуон бэрэсидиэнэ бөҕөнө Кирилл Захаров, физкультура учуутала Николай Давыдов сылайбат сыҥдааһыннарыттан, күүстөх, кимэһиннэх соҥньуулариттан кереччүлэри астыннардылар.

«Сельхозтехника» комторугар олорор уолаттар түмсүү хамаанда туруоран Чурапчы орто оскуолатын кытта хоккейга күрэхтэстилэр.

Ити күн эбэтэрэ кыаһа булчут ыттары көрүү быыстапката тэрилиннэ. Онно барыта 14 ыт кытыынна. Ыттар хаһаайыннара хайа ыт төбө булду бултаабытын, атын да дьоҕурдарын туһунан билиһиннэрдилэр. Жюри бастыҥ ыттары дипломуканнаҕаараадалаата.

—Сатыы хаамыы, ыйылҕаа, чэбдик салгыҥа сылдьыы киһи доруобуйатыгар улахан туһалаах бэйэбинэн биллэбин,—диэр Субуруускай аатынан совхоз рабочайа, ол сылларга кадровай булчутунан үлэлээбит М. Н. Дьячковскай. Ити санааҕа учуутал Г. Г. Кардашевскай эмиэ холбоһор.

Доруобуйа күнүн биир көрахсэбиллээх дьаһалынан Көмөрдөөх күөлүгэр ыытыллыбыт куйуурдааһын буолла. Хас биирдин устуука балыгынан аахсыы түмүгэр эт-үүт комбинатын үлэһитэ В. И. Сивцев кыайыылааҕынан таҕыста.

Сааскы чэбдик салгыҥа хайыһардааһын, сүүрүү-иҥиэ Доруобуйа күнүн ыытыллыахтарын барыларын астыннарда.

Доруобуйа күнэ оройуон нэһилиэктэригэр эмиэ ыытылынна. Хатылыга хайыһар эстафетыгар 160 улахан киһи, көрдөөх стартарга 48 улахан киһи, 16 оҕо кытыннылар, 80 улахан киһи эмиэ итиччэ оҕо канат тардыстылар, гиряны анньыы, мас тардыһыыта эмиэ тэрилиннэ.

Мугудайга 160 киһи хайыһар суолугар таҕыста, 60 оҕо хаҥкылаппыылар. Киэлэҥнигэ 30 киһи куйуурдаппыылар, икки хамаанда көрдөөх стартарга күрэс ыытыстылар. Доруобуйа күнэ Хоптоҕоҕо, Хаҕаарга, Чаныргa, о. д. а. сирдэргэ эмиэ тэрээһиннээхтик ыытылынна. Профкомнар, спортивнай үлэһиттэр дьон сылыһаланын тэрийиигэ үлэ бу кэрэхсэбиллээх форматтан иннинэ үтүө үтэскэ кубулутарга, оссо сонуннук тэрийэргэ айымныылаахтык үлэлиилэрэ эрэйиллэр.

М. НИКОЛАЕВА.

Снимокка: хайыһарыттан сүүрүү түгэнэ.

П. Оконешников фотота.

Доруобуйа нэдиэлэтигэр

Бүтүн Союзтаабы доруобуйа нэдиэлэтэ Чурапчы сэлиэнньэтигэр тэрээһиннээхтик ыытылынна. Кэнэҥсул сылыһалаах күннэригэр оҕолуу-улаханнык шырдьаҥнан тэнырдьанан спорт эрэс көрүүнэригэр нахтоохтук күрэхтэһэн, сааскы ыраас салгыҥа дуоһуйа сылыйаннылар.

Кылбаа маҥан хаарга уйдаран хайыһардар дайдылар. Оскуола иннинээҕи катокка ыстаал хаҥылар дьуруланан сааскы кыраһа сурутун хаалларбыттар. Томтор-томтор аайы салаҥскалар алдаахтык халыйыа сыраластылар. Арааас маарыннаах массыыналар күн чаҕылыйан күлбэхтэн үтүөмсүйэ молбестүлэр.

Дьиэ-кэргэн күрэхтэһиитэ

Оттон оччугуйкаан оҕолор колесоҕо тиэллэн, спорт бу дьиктилээх эйгэтин ойдуу сатыырдыы, кимиэхтэр да сонурҕаабыт харахтарынан оҥой-соҥой көрдүлэр. Онноҕор хаарыма кырдьаҕастар тайахха тэптэрэн, сүүрэр суолга тахсан олоҥхо бухатыырыы кэтэһэрдии, күрэхтэһиини батыһыннары күн аньыы диэки чарапчыланан көрө, ыаспыты ахта, бүгүнгүнү сылыктыы турдулар.

Оройуон кининнээҕи спортзалга субуота күн оройуон араас нэһилиэктэриттэн аҕаан-миниэн күрэхтэһэ кэлбит 8 ыал аччыгыйкаан капитаннардаах хамаандаалара хаһаайыннаатылар. Оройуоннаҕы дьахтар комитета (председатель А. Е. Гордеева) уонна спортсовет (председатель В. П. Карпов) сүбэлэриттэн холбоон, кэнники кэнгиэн тарҕаммыт уонна улаханнык биһирэммит «Ийэм, аҕам уонна мин — спортивнай дьиэ-кэргэн» диэн ааттаах эстафетаны эрдэттэн быладьыннаан мыыдырдыы салайан ыытылар. Онуоха киниилэр ааспыт сылларга эмиэ хаста да тэрийбит уонна республикаҕа тиийэ кыттыбыт үөрүйэхтэрэ бөҕө тирэх буолла.

Хас биирдин этап сыыса, тулуурдаах уонна булугас буолуулуу эрэйэр. Маҥчыгы үөһэ-кө́рэннэҕэ бырааҕыы, чуурхалар быыстарынан сиргэн тэйиэлэтии, эбэтэр шайба оҥнуур клюшкаҕынан үтүрүйүү, ону тэҥэ сууруулаах өрө-тангнары хойуоспаныы, кыаһылаах куобахтааһын, о. д. а. — барыта сөҥүүндэнэн кэмнэнэллэр. Күрэхтэһэччилэр барыта да күүгэйэр күннэригэр сылдьар дьон, оскуола хамаандалар капитаннара 6—7, 9—10 саастаах буоллахтарына, тороппуттэрэ 40-рын да туола иликтэр.

Эстафета этаптарын бириэмэнэн көрдөрүүлэрин суумалаан очколары таһаарыы түмүгэр 9 саастаах капитаннар: Женя Оконешников (Чыаппара) уонна Витя Федоров (Хатылы) бөҕөлөрүн хамаандаларын бастаны, иккис миэстэлэрэ таһаардылар. Киниилэргэн кыраҕан хаалбыт 10 саастаах Оля Друзьянова (Сылан) капитаннаах хамаанда үһүс миэстэлээнэ. Дьячковскайдар (Бөлтүө) төрдүс. Кривошапкиннар (интернат-оскуола) бэһис, Захаровтар (Чурапчы) алтыс миэстэлэргэ тиэрдилэр. Оттон жюри «саамай кыра, ыыйыыта эрэллээх» диэн бэлиэтэбитинэн, 6 саастаах Люда (Мугудай), Саша (Дириҥ) капитаннардаах Васильевтар, Яковлевтар дьиэ-кэргэттэрин хамаандалара сэтинньи, ахсыс миэстэлэри ылылыстылар.

Бастаабыт хамаанда капитаныгар Женя Оконешниковка чемпион миэстэтэ кэтэрдилиннэ. Ону тэҥэ бириистээх миэстэлэммиттэргэ туһаммыах дипломнар, ойдебүнньүк балаҕтар, ааттарга бириэбил бириистэр туттарылыннылар. Аны сайын республикаҕа буолуохтаах күрэхтэһиигэ Чыаппара отделениетын управляющайын э. т. Иосифович Федорович, кассир Ульяна Ивановна Оконешниковтар уонна Хатылы отделениетын рабочайа Михаил Иванович, фельдшер Клавдия Николаевна Федоровтар дьиэ-кэргэттэрэ киирэн оройуон чиэмпионнарын көмүскүүхтэрэ.

Е. ТИМОФЕЕВА.

Снимокка: күрэхтэһиҥ тоҕус саастаах чемпиона Женя капитаннаах Оконешниковтар дьиэ-кэргэттэрин хамаандага (Чыаппара) быһаарылаах сөҥүүндэтэрэ.

П. Оконешников фотота.

Киниэ

МУУС УСТАР ЭКРАНА

...Латинскай Америка биир дойдута. Помпонио диэн хос ааттаах элэр коммерсант Рауль Сигес тот уонна ыһалҕата суох олоҕунан бэриэ дуоһуйар. Тула туох буолара кинини долгуппат. Ол эрээри сотору Помпонио бэйэтин уонна туладыыр чаччыны саҥалыы көрөргө ыарахан аҥарга күнэйбит событие буолар. Биир дойдулаахтарын дьылҕаларын ийин чуо киниэмиэ тус эмоциэтиэнэстээҕэ, дьадайыы уонна бырааба суох буолуу атаҕын аҥыгар ынчыгыыр тороҕут дойдутун иннинэ кэскилэ кини илиитигэр эмиэ баара көстөр...

«Мосфильм» студия кэтит экраннаах өгнөөх **«Выигрыш одинокого коммерсанта»** диэн итиннинэ нэ хоһоонноох фильмин туруораччы режиссера — СССР-тар Кинематография институтун үөрэнэн бүтэрбит чилиец Себастьян Аларкон. Сүрүн оруолга — элэр актер Сергей Газаров.

...Дальнай Восток бу кырдьык аэропорда Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриилэр сылларыгар АХШ-тан СССР-тар фронтка самолеттары аҕаларга аҥнан тутуллубута. Оччолорго Тоня диэн кыысчаан баанырбыт американскай летчиги быыһаабыта уонна үтүөрдүбүтэ. Сыллар аастыттарын кэнэ, биһиги күннэрбитигэр ол американскай летчик уол — биолог-профессор Роберт Хэллман Советскай Союзка кэлэр уонна Тоняны көрдөөн булар...

Эмиэ «Мосфильм» студия маннык сюжеттаах **«Прежде, чем расстаться...»** диэн кэтит экраннаах өгнөөх хартыынаҕа нс хоһоонун тэҥэ, соҥнуур ангелларыттан кэлэн кэрэхсэбиллээх. Киниэ биир сүрүн оруолун биллиилээх композитор уонна ырыаһыт Юрий Антонов толорор. Ю. Антонов талаанын собуоннаах ыллыыр, ону тэҥэ тороппуттэрэ, улахан дьоҥҥо да биһирэтиилээх.

Кэтит экраннаах өгнөөх **«Девочка из города»** диэн (Свердловскайдаҕы студия) лиэнтэ сэриилэр кэмигэр сэмэй, ол эрээри сиэр-майгы оттуннан улахан хорсун быһыыны ыытар — тулаайах хаалбыт оҕолору ким-ким кэлбит тыыныгынан советскай дьахталлары ананна. Оҕо суруйааччыта Л. Воронцова сэһэнэттэн аҥыллыбыт бу долгутуулаах хартыына оруолларыгар Наталья Егорова, Лена Никитина, Света Уфимцева, Настя Гусарова уо. д. а. үөрүлүннүлар.

...Баһыйай Солтанага дьэтэтигэр куоратта үөрэнэн кэлбит уолун кытта көһүтүллүбэтах оттуттан, эмискэ... киинэ кирсэн кэлэр. Оттон оҕонньор уолун быдаатын бэйэтин ыалын сиэнэ кыстыын холбуурга быһаарыныыллаах... Кийиит Джерен (тороппуттэрин талталларын билбэтэх, детдомна нитиллибит кыыс оҕо) хайдахтаах хаҥыс быыыта-майгыта түбэспитин, дьолго дьулуһар суолугар бэйэтин хайдах достойнайдыы, тулуурдаахтын туттубутун «Туркменфильм» студия кэтит экраннаах өгнөөх **«Я пришла навсегда»** диэн лиэнтэтэ сэһэргиир. «Ийэм миигин собуоннаатэ. Мин ийэлэнним. Аны аараланыам. Мин эйиэхэ аанын буоларыгар ааспыт кинирэри аспытым», — диэр кини кэргэнигэр.

«Невеста из Вуадиля» — «Узбекфильм» студия кэтит экраннаах өгнөөх, узбекскай музыкальнай культура үтүөригэр олоҕурбут ырыаларынан уонна үҥкүүларинэн доҕуһуолламмыт лирическэй комедия эдэр дьон Асаль (оруолга Ташкенттааҕы хореографическай училище үөрэнээччита Рано Закирова) уонна Ядгар (актер Фуркат Файзиев) таптыыларын кэпсиир. Киниэҕэ «Садо» уонна «Ялла» ВИА-лар ыыппыыны ылаллар сэргэ, бу союзнай республиканы биллиилээх эстрадная ырыаһыттарын Мухаммад Шашиева, Илья Малаев, Дивалон Тохтаев итиннинэ талааннаах эдэр ырыаһыт Наргиз Шаирова толоруулларын истиэхпит.

С. ДАНИЛОВ.

Редактор
Н. Е. МАКАРОВ.

Хайахсыт орто оскуолатыттан Иванов Анатолий Николаевич аттыгар бэриллибит Б-295705 №-дээх аттестат суппутунан дьиҥэ суоҕунан аҥаллар.

Оройуоннаҕы киин балыыһа бастайаннай үлэҕэ поварга наадыйар. Үлэҕэ киирэн барааччы үлэ чааныгар кэлэн кэпсэтиэн сөп. Телефоммут №-рэ: 2-11-67.

АДМИНИСТРАЦИЯ.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уонсай 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. № ЗАКАЗА 40.

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 26 «а». Тираж 3887.